

PROJEKT: LOKALT DRIVEN LANDSBYGDSUTVECKLING, LDL

PROJEKT, METOD & RESULTAT 2014

INNEHÅLL:

PROJEKT

Projektbeskrivning för Lokalt driven landsbygdsutveckling 4-8

METOD

Arbetsätt och metoder i projektet 9-14

RESULTAT

Projektets resultat redovisas 15-25

PROJEKT: Lokal Driven Utveckling, LDL

PROJEKTTID: juni 2013 - dec 2014

PROJEKTÄGARE: Kommunbyggeråd Nyköping

LEDNINGSGRUPP: Larz Johansson, Jacqueline Hellsten, Kommunbyggeråd Nyköping samt Berit Christoffersson, Landbygdslots Nyköpings kommun

KONTAKTPERSON:

Larz Johansson, e-post: hustorp@telia.com

Projektet har beviljats medel ur programmet Innovativa Servicelösningar, Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Kommunbyggeråd Nyköping arbetar för utveckling av boende och företagande på landsbygden och företräder landsbygdens intressen i kontakter med kommunen och andra offentliga organisationer.

www.kommunbyggeradnykoping.se

Trycksaken har producerats av Oliven Kommunikationsbyrå, www.oliven.se

NÅGRA ORD OCH REFLEKTIONER FRÅN PROJEKTLEDARNA.

När vi nu närmar oss slutet av en lång period av intensivt projektarbete är det plats för några reflektioner. Den första, och helt dominerande, är den entusiasm vi mött och alla trevliga människor som kommit till våra möten och delat med sig av sitt kunnande, sina erfarenheter och sina idéer. I inledningen mötte vi många funderingar över vad en "innovativ servicelösning" kunde innebära och vad en "servicepunkt" skulle innehålla men efter hand började allt falla på plats. Att vara innovativ innebär ju att skapa något nytt, hittills oprövat, och det låter sig inte beskrivas i enkla ordalag. Till bilden hör att det som redan finns på en ort kan vara helt nytt för en annan ort och det är ju en del av poängen med vårt projekt – att vi delar med oss och sprider erfarenheter.

Nyköping

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

**TILLVÄXT
VERKET**

Just därför har dokumentationen varit viktig och allt har funnits tillgängligt på vår hemsida. Även våra nyhetsbrev har haft den funktionen – alla skall ha tillgång till allt! Även om vi alla är verksamma på landsbygden så kan vi notera att det finns stora skillnader mellan våra "olika landsbygder" och små tätorter. Men just den skillnaden har varit berikande för projektet. Vi tycker oss också kunnat notera att förståelsen för och kunskapen om dessa skillnader har ökat under resans gång och att detta också bidragit till resultatet.

Vi, som projektledare och processledare, har lärt känna många nya människor som alla haft något att bidra med. Många har visat upp nya talanger som vi inte kände till, konstnärliga, musikaliska, gastronomiska och tekniska. Allt finns på landsbygden bara man skrapar lite på, den ibland, kärva ytan. Vi är glada och tacksamma att vi haft den möjligheten till alla dessa spännande möten.

Det är många som bidragit och det är inte möjligt att nämna alla vid namn. Två personer vill vi dock nämna särskilt. Det är Marianne Skantz på länsstyrelsen som har varit en klippa i sammanhanget. Hon har haft förmågan att, samtidigt som hon haft en vakande hand

över projektet så har hon också uppmuntrat och kommit med goda råd. Det är också Nicklas Franzén, kommunalråd med ansvar för landsbygdsfrågor som verkligen bidragit till att överbrygga, upplevda och verkliga, klyftor mellan stad och landsbygd. Med sådana "myndighetsföreträdare" är det lätt att samarbeta och nå resultat.

Det här projektet är nu slut men vi är övertygade om att vi, alla tillsammans, lagt grunden för ett fortsatt framgångsrikt arbete för att utveckla vår gemensamma landsbygd. Arbetet går vidare i nya former och vi ses säkert på barrikaderna!

Jacqueline och Larz

PROJEKTET

”Alla talar om en levande landsbygd men vi som bor här upplever en pågående försämring av serviceutbudet. Våra skolor är hotade, distriktssköterskorna blir färre, postpaketen får hämtas i centralorten etc, etc. Om denna negativa trend får fortsätta kommer allt färre att vilja bo på landsbygden och den negativa spiralen kommer att förstärkas. Därför är det dags att vi samlar våra krafter för att kunna påverka utvecklingen.”

EN LEVANDE LANDSBYGD NÄRA STORSTAN

Projektet Lokal Driven Landsbygdsutveckling, LDL, som fått medel ur Länsstyrelsens "Innovativa Servicelösningar" 2013-2014, syftar till att stärka servicen på den storstadsnära landsbygden i Nyköpings Kommun. För tillgång till offentlig och kommersiell service är en förutsättning för utveckling och hållbar tillväxt för de små orterna i kommunen. Projektets inriktning och mål grundar sig på en förstudie "Kommersiell service på landsbygden" som genomfördes av Kommunbygderåd Nyköping 2012.

Som framgår av namnet, Lokalt Driven Landsbygdsutveckling, har projektet bedrivits med ett uttalat underifrånperspektiv, där idéer och förslag har vuxit fram från de boende. Det är invånarna själva som har förmågan att se den egna ortens möjligheter till utveckling. Varje ort blir bäst när de själva får avgöra vad de behöver i form av service. Det har varit LDL:s värdegrund.

TIO ORTER OCH MÅNGA DELTAGARE

I projektet ingick 10 orter i kommunen, totalt nio lokala arbetsgrupper, och ca 150 deltagare har engagerat sig. Det har hållits mängder med stormöten, idéerna har haglat och många planer har satts i verket.

Projektet berör 18.000 invånare på en yta av ca 1.500 kvm med 14 mindre tätorter. Inte glesbygd utan storstadsnära landsbygd.

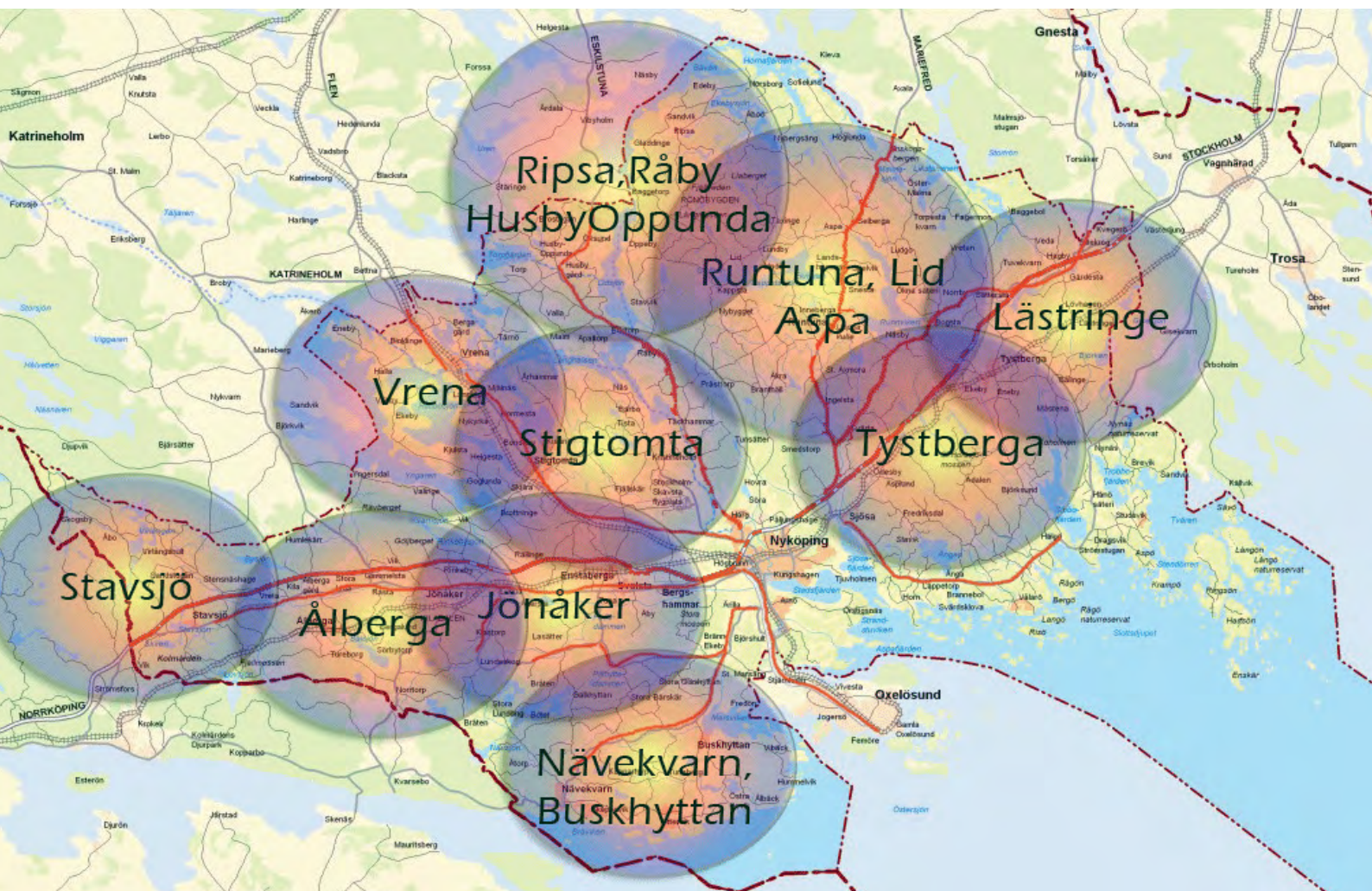
SERVICEPUNKT – EN MÖTESPLATS PÅ ORTEN

Ett av målen i projekt LDL har varit att inrätta

lokala servicepunkter i minst tre orter samt att planering för ytterligare tre servicepunkter skulle inledas.

En servicepunkt kan inrättas i en befintlig butik, en bensinstation, ett café eller annan lämplig lokal på orten. Vid sidan av det ordinarie utbudet av varor förser servicepunkten invånarna och besökare med tjänster som t.ex internetuppkoppling, skrivare, turistinformation och caféhörna. För att ge förutsättningar att erbjuda mer och bättre service kan även betalda uppdrag för kommunens räkning ingå i verksamheten för ortens servicepunkt.

Fördelarna med lokala servicepunkter är många, förutom den sociala effekten, att människor på orten har ett ställe att mötas på, så minskar antalet resor till centralorten vilket spar pengar för den enskilde och är positivt för miljön. Med en väl utbyggd lokal service-

Projektet berör 18.000 invånare på en yta av ca 1.500 kvm med 14 mindre tätorter.
 Inte glesbygd utan storstadsnära landsbygd.

punkt där kommunen samverkar med lokala initiativ öppnas nya dörrar för handeln, besöksnäringen och de gröna näringarna.

Under projekttiden har fyra servicepunkter invigts. Det är i Näveklav, Vrena, Jönåker och Tystberga. Planering för ytterligare tre är påbörjade. De servicepunkterna beräknas vara klara under 2015. Mer om servicepunkterna på sidorna 17-24.

DIGITAL LANTHANDEL OCH KYLRUM

Ett annat mål i projekt LDL var att utveckla tre e-handelsplatser för dagligvaror.

Digital lanthandel är en stor möjlighet för att

underlätta för invånare på orter som saknar matbutik. För att utveckla digital lanthandel har projektet arbetat med att klarlägga förutsättningar för uppkoppling, distributionsformer och distributionsnät.

Under projekttiden har en försöksverksamhet med digital handel kommit igång i Stavsjö.

Avtal har träffats med en stormarknad som kör varorna till ett kylrum där kunderna i Stavsjö hämtar sina varor. På sidan 19 kan du läsa mera om Stavsjö's innovativa försöksverksamhet och om Kiladalens Utveckling AB. Ett initiativ som också är en effekt av projektet.

Att sätta tydliga mål är viktigt i projekt. Om du inte vet var du ska, spelar det ingen roll vilken väg du tar, som katten sa till Alice i Underlandet.

PROJEKT LOKALT DRIVEN LANDBYGDSUTVECKLING

MÅL

- Att etablera tre kompletta servicepunkter i olika delar av kommunens landsbygd
- Att inleda arbetet med ytterligare tre servicepunkter (skapa en grund för fortsatt utveckling)
- Att utveckla tre e-handelspunkter för dagligvaruhandel (klarlägga förutsättningarna för uppkoppling, distributionsformer och distributionsnät)

SERVICE

Tillägg

Fotvård
Frisör
E-vård, BVC
Spelombud
Systembolagsombud
m.m.

Obligatoriskt

- Daglivaror
- Apoteksservice
- Postservice
- Paketservice
- Betaltjänster
- Mötesplats
- Dator med skrivare
- Internetuppkoppling

Samt

- Information om var
närmsta drivmedelsstation
finns
- Hemsida

En Servicepunkt ska bland annat erbjuda dagligvaror, apoteksservice, postservice, paketservice, betaltjänster, internet och dator med skrivare. De tjänster som kommunen är beredd att betala för är: caféhörna/mötesplats, turistinformation och samhällsinformation (t.ex broschyrer och vissa blanketter) och att tillhandahålla en dator med internetuppkoppling och skrivare.

METOD

”Äkta och varaktig utveckling skapas genom lokal demokrati. Att mobilisera, lyssna till och engagera medborgarna. Vårt arbetssätt och våra metoder för att nå resultat i projektet har varit framgångsrika. Men det viktigaste är att utvecklingen inte stannar av när projektet är slut, utan att vi bidragit med metoder som gör att invånarna kan fortsätta arbeta för ortens utveckling.”

UTVECKLING KRÄVER METODISKT ARBETE

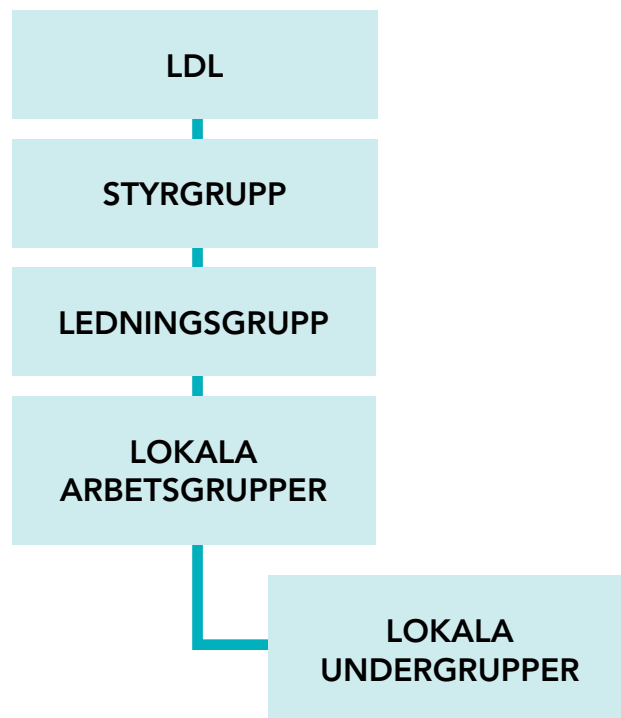
Att driva utvecklingsprojekt med många personer inblandade kräver god planering och metoder som involverar och skapar delaktighet. Dessutom behövs tydlig ledning, mätbara mål som engagerar, en realistisk tidplan och budget. Projekt LDL har arbetat framgångsrikt med följande arbetssätt och metoder:

PROJEKTÄGARE & PROJEKTLEDNING

Projekt LDL har drivits av en ledningsgrupp bestående av tre personer. Projektledaren Larz Johansson, processledaren Jacqueline Hellsten samt en representant från Nyköpings kommun, Berit Christofferson, landbygdslots. Att ha en företrädare för kommunen i ledningsgruppen har många fördelar, då "vägen in" i den kommunala organisationen underlättats. Kommunens stöd har varit ovärderligt i projektet.

Det har också varit viktigt för projektets genomförande att ledningsgruppens olika medlemmar har haft tydliga ansvarsområden.

Kommunbygderådets styrelse, som består av 13 ledamöter, har varit projektägare. De har ansvarat för att arbetet genomförts enligt projektansökan och budget.

En tydlig arbetsordning för projekt underlättar genomförande och resultat. Alla vet vad som ska göras och vad var och en ansvarar för.

DET BÖRjade MED STORMÖTEN

Projektet inleddes med breda inbjudningar till informationsmöten på respektive ort. På vissa orter hölls flera informationsmöten för att verkligen nå ut med informationen och för att få igång lokala arbetsgrupper. De lokala arbetsgrupperna som bildades försågs sedan med underlag för att kunna utföra en s.k SWOT-analys. De fick också tillgång till förstudier, befolkningsstatistik och prognoser.

SWOT-ANALYS

STYRKOR	SVAGHETER
HOT	MÖJLIGHETER

SWOT-analysen är ett företagsekonomiskt hjälpmedel, men går lika bra att använda som ett strategiskt dokument för organisationer, orter, städer, föreningar och för personer. SWOT bygger på de engelska orden "Strengths", "Weaknesses", "Opportunities" och "Threats". Kopiera eller riv ur sidan och gör en analys av din egen ort. Det är roligt och föder många idéer.

IDÉGENERERING MED OPEN SPACE

Open Space som metod användes för att locka fram mötesdeltagarnas kunskaper, erfarenheter och idéer, både vid stormöten och vid lokala arbetsgruppsmöten. Open Space är en helt igenom öppen och demokratisk process där allas idéer är lika mycket värda. Det är deltagarna som sätter agendan, tar upp de idéer och frågor som engagerar dem och har sedan ansvaret för resultatet.

LOKALA ARBETSGRUPPER OCH UNDERGRUPPER

Arbetsgrupperna som bildades efter stormöten har varit en mycket viktig del i projektet. Det är på lokal nivå som både behoven och de innovativa lösningarna finns. Projektledningen har fortlöpande följt arbetet i de lokala grupperna och rapporterat det i lägesrapporter samt på projektets hemsida. Totalt finns 63 arbetsmöten dokumenterade i projektets loggbok.

VAD TYCKER INVÅNARNA?

På flera orter har de lokala arbetsgrupperna också skickat ut enkäter till invånarna för att mäta intresse och behov. Generellt sett har enkäterna haft hög svarsfrekvens och därmed varit bra beslutsunderlag.

OPEN SPACE – SOM EN KREATIV KAFFEPAUS!

Mötesformen Open Space är mycket effektiv i stora grupper, där syftet är att dela, utbyta och utveckla kunskap och idéer. Metoden utvecklades under 80-talet av Harrison Owen, som efter att han själv deltagit i många stora konferenser, upptäckte att de intressantaste samtalen ägde rum i kaffepausen, när deltagarna fick prata om det som engagerade dem. Idag används Open Space-metoden över hela världen och i grupper från fem till tvåtusen personer.

FYRA PRINCIPER

Metoden bygger på fyra principer som deltagarna bör känna till innan de börjar.

- Vilka personer som kommer är de rätta. (Lösningen finns alltid i rummet).
- Det som händer är alltid det rätta. (Pratas det om annat än temat, var det uppenbart viktigare).
- Det startar vid rätt tid och när det är slut är det slut. (Kreativitet kan inte styras och nuet ska styra).
- De två fötternas lag. (Om deltagaren hamnar i ett ämne där inte den egna lusten och energin finns ska deltagaren byta grupp/ämne – det är tillåtet att röra sig under Open Space).

EXEMPEL GENOMFÖRANDE OPEN SPACE

Här är ett exempel på genomförande av Open Space-möte på tema "Utveckling av innovativa servicelösningar på vår ort" där målet är att bilda lokala arbetsgrupper kring olika ämnen.

1. Mötesledaren berättar om dagens tema och introducerar Open Space-metoden, de fyra principerna och en tidplan för mötet.
2. Deltagarna på mötet uppmanas att individuellt eller i grupp arbeta fram ett undertema, en fråga eller en idé.
3. Under temat/frågan skrivs på ett blädderblockspapper och blir personens/gruppens "rubrik" och "protokoll".
4. Frågeställaren/rna bildar en grupp kring sin fråga och övriga deltagare väljer den grupp som de har mest lust att arbeta i. Om det finns teman/frågor som ingen går till, så var det uppenbart inte där energin fanns. Är det många som är intresserade av samma tema så kan deltagarna dela upp sig i flera undergrupper till samma ämne. Uppmana också deltagarna att tänka på "fötternas lag", så att de byter grupp om inte lusten finns.
5. Efter första samtalen (till exempel efter 30 minuter) återsamlas hela gruppen och respektive grupp redovisar vad de talat om.
6. Om tid finns, kan ytterligare en runda genomföras, på samma teman eller om nya teman kommit upp under redovisningen.
7. Avslutningsvis sätts alla blädderblock med ämnen/frågor och "protokoll" upp på en vägg så att alla kan se och läsa
8. Alla deltagare ombeds markera den fråga/ämne som intresserar henne eller honom mest och som han eller hon vill jobba vidare med, genom att skriva sitt namn på "protokollet".

IDÉER FINNS DET GOTT OM

Under stormöten och i de lokala projektgruppernas arbete har det kläckts många idéer om utveckling av den egna orten. En del idéer har genomförts i projektet, en del jobbas det vidare med utanför projektet och andra har stoppats i malpåse så länge.

ASPA:

- Bygga offentlig toalett intill Natura 2000-området som besöks av hundratals fågelskådare.
- Pubkvällar i bygdegården (*genomfört*)
- Regelbundet nyhetsbrev
- Förslag om ändrade postnummerområden

RUNTUNA:

- Utveckla uthyrning till lägerverksamhet i området som innehåller Bygdegård, Hembygdslokal och Idrottsplats genom att anlägga nytt kök i bygdegården samt bygga övernattningsstugor
- Arrangera teaterföreställningar i Bygdegården (*genomfört*)

TYSTBERGA:

- Utveckla en social mötesplats (*genomfört*)
- Utveckla Stationsgatan till ett servicestråk där företagarna samarbetar

VRENA:

- Etablera en Servicepunkt (*genomfört*)
- Ny lekpark vid skolan
- Bygga ett gym vid butiken (*genomfört*)
- Överta den nedlagda bensinstationen och öppna den igen

NÄVEKVARN:

- Etablera en Servicepunkt (*genomfört*)
- Bygga gym (finansiering klar)
- Arbeta för bättre mobiltäckning
- Arbeta för bredband
- Bättre bussförbindelser

RÅBY RIPSA/HUSBY OPPUNDA:

- Företagare startat ekonomisk förening
- Iordningställa en kanotled
- Gym
- Förslag om ändrade postnummerområden

STAVSJÖ:

- Bilda ett lokalt utvecklingsbolag (*genomfört*)
- Starta digital lanthandel (*genomfört*)
- Förvärva gamla skolan via utvecklingsbolaget
- Engagera sig i asylmottagningen för syriska flyktingar, klädinsamling med mera

ÅLBERGA:

- Hänga på digital handel – leta lokal som utlämningsställe

JÖNÅKER:

- Etablera en servicepunkt (*genomfört*)
- Att ha ett sortiment lokala, närproducerade råvaror i butiken
- Marknadsföra butiken för att stärka kundunderlaget

LÄSTRINGE:

- Förstudie för bredbandsutbyggnad
- Bygga staket mot järnvägsspåren, renovera grusplan och öka utomhusbelysningen vid samlingslokalen "Lästringelådan"

RESULTAT

”Målen har nåtts tack vare det kunnande, de erfarenheter, idéer och den entusiasm som människor på möten och i arbetsgrupper delat med sig av. Tillsammans har vi åstadkommit förändring och lagt grunden till fortsatt utveckling av innovativa servicelösningar.”

DET HAR VERKLIGEN VARIT FULL AKTIVITET UNDER PROJEKTÅRET PÅ ALLA ORTER. Många människor har samverkat och många ideella arbetstimmar har lagts ned. Och när året och projekttiden löper ut har de satta målen uppnåtts. Under projekttiden har fyra Servicepunkter invigts. I Vrena, Näveksvarn och Jönåker har befintliga butiker utökat sin service och tillhandahåller idag även offentliga tjänster. I Tystberga har föreningen Träffpunkt Tystberga bildats och öppnat en social mötesplats samt arbetat för att Stationsvägen ska bli ett servicestråk. I Stavsjö kan nu invånarna handla mat på nätet och Kiladalen har det bildats ett utvecklingsbolag. Och det här är bara början, på de flesta orter fortsätter arbetet för att utveckla innovativ offentlig och kommersiell service så att den sörmländska landsbygden förblir levande och attraktiv att bo och verka i.

RESULTAT UNDER PROJEKTIDEN

- 4 servicepunkter har öppnat (Näveksvarn, Vrena, Jönåker och Tystberga)
- En social mötesplats har inrättats i Tystberga
- Digital lanthandel har startats i Stavsjö
- Ett lokalt utvecklingsbolag har startats, Kiladalens Utveckling AB. Bolaget har människor i lokalsamhället som ägare och skall verka för de lokalt boendes bästa.

Läs mer om projektet, arbetsgrupper, enkätsvar, rapporter med mera från respektive ort på www.kommunbygderadnykoping.se

SERVICEPUNKT OCH NY LEKPLATS I VRENA

Den 20 september 2014 invigdes Servicepunkt Vrena och en alldeles ny lekplats vid skolan av kommunalrådet Niklas Franzén. I Vrena bor ca 650 invånare i samhället och ca 200 på landsbygden. På orten finns en hel del barnfamiljer eftersom det finns skola. Många jobbpendlar förstås, det är ca 2 mil till Nyköping, men orten har en del småföretag och lantbruk som ger arbetstillfällen.

Karin Andersson, en av de som deltagit i projektet, berättar om arbetet:

- Vi har sedan tidigare en förening, Vrenabygdens Intresseförening och det var vi i styrelsen samt fyra-fem ytterligare personer som bildade en arbetsgrupp efter ett av informationsmötena som projektledningen höll på vår ort.

FOKUS PÅ HANDLAR'N

- Vi gör många olika saker i intresseföreningen förstås, men i och med projektet fokuserade vi på att vår affär Handlar'n skulle utvecklas till en Servicepunkt.

Handlar'n har funnits på orten sedan 2011 och är förstås ett viktigt inslag i samhällsservicen. Här kan Vrena-borna handla vardagsvaror, lämna in spel, hämta ut från Systembolaget och dessutom finns en liten caféhörna i butiken.

- Ägarna av Handlar'n har varit mycket engagerade och aktiva i arbetet att ytterligare öka servicen och bli en Servicepunkt, berättar Karin Andersson. Så idag erbjuder även butiken apoteksutlämning, en dator med uppkoppling samt är turistinformatörer.

Det är tjänster inom offentlig service som tillgång till dator med internetuppkoppling och turistinformation som kommunen betalar för.

OCH SNART KOMMER POSTEN...

- Vi har fått positivt mottagande av våra kunder i Vrena, säger Mika Niemi, en av ägarna till Handlar'n. Vi ser det i första hand som en servicefunktion, men förhoppningsvis innebär det att vi på sikt även ökar vår omsättning något.

Det som saknas nu är att post- och paketutlämning. Här är det inte arbetsgruppen eller Handlar'n som fördröjer, utan de leverantörer som idag sköter postdistribution, som Posten, Bring och DHL.

- Vi räknar med att komma i mål även med det, säger Karin. Det är en mycket viktig service då fler och fler handlar via webben och vill kunna hämta sina paket nära hemmet och på ett smidigt sätt.

Man ur huse – ja i varje fall var invigningen fullsatt och Vrena-borna uttryckte stor glädje över Servicepunkten och förstår den nya fina lekplatsen.

SAMLING VID PUNKTEN I NÄVEKVARN

Först ut att etablera en Servicepunkt i Nyköpings kommun var Nävekvärn. Redan i maj invigdes Servicepunkten som ligger i Coop Näras butik, i närvaro av landshövding Liselott Hagberg och kommunalrådet Nicklas Franzén. Båda välkomnade det nya inslaget i butiken och hoppades att bli inbjudna igen – till tioårsjubileet.

Att utveckla och hitta innovativa lösningar för service är nödvändigt för utveckling av landsbygden, sa kommunalrådet bland annat under invigningstalet.

STORT ENGAGEMANG PÅ ORTEN

Funq, Föreningen Utveckling Nävekvärn, arbetar ständigt med just utveckling av bygden och fick därför uppdraget att sköta arbetet inom projekt LDL. Tillsammans med projektledningen för LDL bjöd Funq in till stormöte som besöktes av många invånare. På mötet upprättades en önskelista på service som önskades. Ett annat resultat av stormötet var beslutet att skicka ut en enkät till ortens alla hushåll med frågor om behov av service. Totalt skickades 1.180 enkäter ut och svarsfrekvensen var enastående 50%.

- Det framkom mycket intressant ur enkäten, säger Olle Lindberg, verksam i Funq. Det stora önskemålet som överskuggade övrigt var att vår Coop-butik skulle få vara kvar. Som alla butiker på små orter lever de ju under ständigt nedläggningshot. Så självklart fokuserade vi på att Coop-butiken skulle bli Servicepunkt.

Coop-butiken ställde sig mycket positiva till förslaget och såg det självklart också som en bra möjlighet att få vara kvar på orten. I butiken fanns sen tidigare en hel del service som apoteks-, systembolags- och spelombud.

VIKTIGT ATT HANDLA LOKALT

- Det som etablerades var året-runt-turistinformation och ett samarbete med Sörmlandsleden. I butiken finns nu turistbroschyrer, kartor och annan information att hämta. Dator med internuppkoppling är installerad för att invånare utan dator ska kunna få hjälp med samhällsinformation och annan service, berättar Olle Lindberg.

Coop-butiken har sedan invigningen av Servicepunkten ökat sin omsättning betydligt. Projektet och enkäten har bidragit till att öka medvetenheten hos invånarna – och solidariteten att handla lokalt.

I havsnära Näveklarn finns ca 1100 året-runt-boende. På sommaren lockar havet och småbåtshamnen till sig många besökare.

- Eftersom enkäten visade att butiken var så viktig för invånarna, är det glädjande att folk handlar mera där och att de uppskattar att Näveklarn fått en Servicepunkt.

DIGITAL LANTHANDEL I STAVSJÖ

Nu växer framtidens lanthandel fram i Stavsjö. En innovativ servicelösning på de problem som uppstår när matbutiken stänger på orten och inköpen måste lösas genom att ta bilen, ibland i flera mil från bostaden.

Möjligheten att kunna handla digitalt innebär många fördelar. Rent konkret att äldre kan bo kvar på orten och att barnfamiljer får mer tid över. Det i sin tur kan påverka inflyttningstalen, det vill säga göra det mer attraktivt att stanna på, och att flytta in till, en ort.

Gunnar Casserstedt, en av de som varit med i arbetsgruppen för digital lanthandel är glad och nöjd över resultatet och är övertygad om att den modell som arbetats fram i Stavsjö kan exporteras till många orter, inte bara i Sörmland, utan över hela Sverige.

- På det första stormötet i projektet kom det fram en mängd idéer inom olika områden. Vi bildade 7 arbetsgrupper med 3-4 personer i varje som fick i uppgift att fundera och tänka på idén och lösningar. De två överskuggande

frågorna för Stavsjöborna var dock tillgången till sjukvård och att handla mat, berättar Gunnar. Frågan om sjukvård lades utanför projektet, men den arbetsgruppen finns kvar och jobbar vidare.

HUR KAN MAN KÖPA MAT – UTAN BUTIK?

Frågeställningen "Hur kan man köpa mat" blev en del av projektet och arbetsgruppen jobbade utifrån två enkla frågeställningar: Hur kan man handla? Hur får man hem maten?

Många arbetstimmar senare, rättare sagt under hösten 2014, var testverksamheten igång.

- Vi löste två ganska tuffa och tidskrävande uppgifter. Dels att få en matbutik att samarbeta och dels hur vi skulle skapa en flexibel, central avhämtningsplats, säger Gunnar.

Den första uppgiften löstes genom att ICA Maxi Norrköping, som tände till på idén, kunde kontrakteras. Den andra uppgiften löstes

Den totala livsmedelshandeln omsatte 265 miljarder under 2013. Vi handlade mat för 2,2 miljarder på nätet, en ökning med 38% från föregående år.

genom att installera ett kylrum och frysrum i Stavsjö Föreningshus samt bygga om entrén för logistikens skull. För att de som handlar ska kunna hämta sina varor vid tider som passar, installerades också ett kodlås på ytterdörren.

- Stavsjö-modellen kanske är framtidens lösning för alla glesbygdsbutiker som lever under nedläggningshot, säger Gunnar, de skulle kunna konvertera sina lokaler och verksamheter till lager- och logistiknod för digital handel.

Idag handlar 20 familjer sin mat digitalt, målet är att 30 hushåll, som är 20% av alla hushåll i Stavsjö, ska använda tjänsten.

VAD KRÄVS FÖR ATT STARTA:

- Bredband och viss datakunskap/ datautbildning
- En butik som är villig att leverera en dag i veckan
- Programvara som registrerar de varor som varje enskild beställer – i samarbete med butiken
- Ett utlämningsställe med kylrum, frysrum och lastbrygga
- Kodlås som endast de som handlar har tillgång till
- Visst ekonomiskt stöd från kommunen
- Engagemang och ideellt arbete

Utdrag ur Sn 20140531/LWV

Nävekvärn har fått en servicepunkt

NÄVEKVÄRN En milstolpe i utvecklingen på Tunabergshalvön nåddes i fredags när Coop Nära-butik i Nävekvärn fick statusen som servicepunkt inom ramen för kommunbyggeriets projekt "Lokalt ledd landsbudsutveckling".

Nävekvärn fick därmed den första servicepunkten i de mindre orterna i Nyköpings kommun, vilket uppmärksammades med en invigning i slutet av förra veckan.

NYHETER 24/7 SPORT EKONOMI KULTUR & NOJE OPINION FAMILJ BLOGGAR MOTOR BOSTAD RESA

Närköping | Hälso- | Södermanland | Västmanland | Östergötland | In- och utrikes | NT-gränser | Paus | Göteborg | Måndens bild

De startade digital lanthandel

05:00 14-10-20

NORRKÖPING Nu kan Stavsjöborna handla mat framför datorn och hämta dagen därpå i föreningshuset i byn. Det är ett sätt att rädda Stavsjö från att avfolkas.

Hörondagen kom den tredje leveransen till Stavsjö föreningshus med en kybil från Norrköping och nu kommer en ny matleverans varje onsdagsförmiddag. 18 familjer har hittills börjat beställa i den digitala lanthannden.

– Det här är en härlig grej som gör att vi som bor på landsbygden kan få livet att fungera, säger Marlene Hallström, en av kunderna. Jag tycker det känns praktiskt att inte behöva lämna hemmet för att handla. Jag tror att det här även ska kunna fungera för andra orter och handla till hela familjen och jag tror att det här även kan bli en form av social samvaro i Stavsjö när antalet kunder ökar.

Marlene Hallström bor nära Åbergå och hennes matleverans kompletteras de dagar hon gör på en stormarknad i Nyköping. På onsdagsförmiddagarna var hon en av dem som kom för att hämta ett par kassar från Norrköping och den som beställt har hela dygnet på sig att hämta.

– Matbeställningen får en poäng som gäller i ett dygn till föreningshuset, säger Gunnar Casserstedt, en av initiativtagarna. Vi har installerat ett stort kylskåp och en frysså man kan i lugn och ro hämta när det passar.

Den digitala lanthannden kan göra att många äldre får chansen att bo kvar i Stavsjö och inte flytta till samhällen i närheten och nu har många gått en distans för att lära

Nyheter Bloggar Läsarbilder Södermanland-TV Jobb Hälso- Studio Alarm Inrikes Utrikes RS

Nyköping | Öxelösund | Trosa | Gnesta | Sörmland | Studio Alarm | Inrikes | Utrikes | RS

Publicerad 14 oktober 2014
Textstorlek: Tipsa en vän: Skriv ut:

Här, 58 föreningshuset kommer matleveransen från ICA Maxi en gång i veckan.

Foto: Sandra Nordin

Stavsjö lanserar digital lanthandel

STAVSJÖ Vad gör man när lanthannden stängt sedan länge och närmsta matbutik ligger en bra bit bort? Stavsjöborna löser problemet med en egen digital lanthandel.

3 personer rekommenderar detta. Bli den första bland dina vänner.

att ge äldre personer utan

bo kvar i Stavsjö, t

in åka och handla

er har försäljning

inte ut till lands

för att bryta d

Gunnar Casser

veckling, som c

in.

med ICA M

P4 Sörmland

Start Program A-Ö Tablå Lästistor Arkiv Om ... Tipsa

Digital lanthandel ska få

Stavsjöborna att bo kvar

Publicerat måndag 13 oktober kl 20:06

"Kan det locka hit fler är det en bonus"

(1:37 min)

Gunnar Casserstedt framför den kylutläggning där matvarorna ska levereras. Foto: Mats Marko/Sveriges

Radio.

Många är de samhällen runt om i landet som i dag står utan en

matbutik. I Stavsjö mellan Nyköping och Norrköping ska man nu testa

något man kallar en digital lanthandel.

– Vi ska försöka få mat till ett lokalsamhälle utan att man behöver ha en bil, säger

Gunnar Casserstedt som är en initiativtagarna bakom den digitala lanthannden.

Rent tekniskt går det till så att ett avtal har slutits med en stormarknad i Norrköping

Genom en portal på nätet har man tillgång till affärens sortiment

Man beställer och varierar

i sam

DEL

Nyheter Bloggar Läsarbilder Södermanland-TV Jobb Hälso- Studio Alarm Inrikes Utrikes RS

Nyköping | Öxelösund | Trosa | Gnesta | Sörmland | Studio Alarm | Inrikes | Utrikes | RS

Publicerad 20 september 2014
Textstorlek: Tipsa en vän: Skriv ut:

Fotograf: Fredrik Laaksonen

Reportage: Karin Bernhardsen

ad tycker Vrenaungdomarna om nya lekplatsen egentligen? Vi hörde oss för efter invigningen som hölls på lördagsförmiddagen, och träffade bland andra Benjamin Svedling som var en riktig

saddare på volter.

Lekfull invigning i Vrena

VRENA På lördagen samlades stora delar av Vrenas yngsta befolkning vid skolan. Ett lekfullt nybygge skulle invigas.

Rekommendera 83 personer rekommenderar detta. Bli den första bland dina vänner.

Cider, tillugg och mingel en mulen

förmiddag i september? Ja, en given

inramning när de yngsta invånarna i

nya lekplats invigd.

från

har den

Lokalpress och Radio
Sörmland har rapporterat
från flera av invigningarna.

BOLAG FÖR LOKAL UTVECKLING I KILADALEN

Under projekttiden har enskilda personer som bor i Kiladalen samt medlemmar i Kiladalens Intresseförening bildat ett utvecklingsbolag. Bolaget driver idag den digitala handeln i Stavsjö och har långt gående planer på andra innovativa servicelösningar för bygden. Syftet med bolaget är "att ta vid där staten, kommunen och det privata näringslivet tar slut när det gäller dagligvaror och i ett längre perspektiv seniorboende."

Bolag (svb) skiljer sig från vanliga aktiebolag vad gäller regler kring utdelning av vinst till ägarna. Vinsten ska alltid återinvesteras lokalt. Det finns inte heller en marknad för försäljning av aktier.

Vinsten i det lokala utvecklingsbolaget är att bygden du bor i blir livskraftig, har god service och ger kvalitetsmässigt bra liv samt att bostaden behåller sitt marknadsvärde.

I Kiladalens Utveckling AB planeras idag för:

- Utlämningsplats för mediciner och sjukvårdsartiklar i samarbete med Apoteksbolaget
- Vårdservice på plats via Landstinget
- Flytt av utlämningsställe från föreningshuset till Stavsjö Skola (som står tom).
- Erbjuder försäljning av lokala råvaror och produkter på samma plats som utlämning sker av matvaror som beställts digitalt.
- Skapa en gemensamhetslokal för ungdomsverksamhet, hantverkare och uppstartsföretag.
- Nyproduktion av bostäder i egen regi.

VAD ÄR ETT LOKALT UTVECKLINGSBOLAG?

Idag finns det i aktiebolagslagen (ABL) ett tillägg i kapitel 32 §5 som medger en bolagsform anpassad för lokal finansiering. I ett sådant aktiebolag kan utdelningen för aktieägarna inte överstiga Riksbankens ränta med mer än 1% och bolaget har en s.k hembudsskyldighet. Det innebär att den aktieägare som vill sälja sina aktier först måste erbjuda den

övriga kretsen av ägare att köpa dessa aktier. Ingen aktieägare får rösta för mer än 10% av de röster som är närvarande på en bolagsstämma. Allt detta för att ingen ska ha intresse eller förmåga att ta över verksamheten om den är framgångsrik. Bolaget har människorna i sitt lokalsamhälle som ägare och skall verka för de lokalt boendes bästa.

SERVICEPUNKT MED PLATS FÖR MÖTEN I TYSTBERGA

I Tystberga ledde projektet till att föreningen Träffpunkt Tystberga bildades av ett antal engagerade ordsbor. Under första halvåret av projektiden höll föreningen ett tjugotal öppna möten för att fånga in de boendes förslag och synpunkter. Att etablera en Servicepunkt var högt på dagordningen likaså att skapa en mötesplats, en plats för möten och social gemenskap. En träffpunkt helt enkelt. Skulle det gå att kombinera?

På Lucia-dagen 2014 invigdes Träffpunkt Tystberga som också fått sätta upp skylten Servicepunkt. Föreningen har tagit över en tom ICA-lokal och inrett med en liten caféhörn, ett litet bibliotek, en plats för möten och samtal samt en barnhörn. Här finns nu också tillgång till dator med uppkoppling, samhällsinformation och turistinformation som broschyrer och kartor. Tjänster som krävs för att vara Servicepunkt och som kommunen kan betala för.

- Vi ser oss som ett medborgarkontor, en informationscentral och vi ska vara bemannade på vardagarna, säger Kjell Viklund, sekreterare i föreningen.

SAMARBETE MED SERVICESTRÅKET

Genom Tystberga går Stationsgatan, ortens servicestråk. Där ligger förskolan, distriktsköterskemottagningen, Svenska Kyrkan, COOP Nära, Café Le Monde, pizzeria Amigo och Bilisten.

- Föreningen arbetar också med att utveckla Stationsgatan. Tillsammans med vår mötesplats är vi ett servicestråk för alla boende, och besökare, i Tystberga. Vi ska jobba ihop, vara goda grannar och hänvisa till varandra, fortsätter Kjell Viklund.

DEMOKRATI, INTEGRATION OCH HÅLLBARHET

Verksamheten i Träffpunkt Tystberga har också som mål att bidra till samhällsutvecklingen i dag och i framtiden. Föreningen vill vara ett öppet rum och en välkomnande gemenskap för alla åldrar. Tre perspektiv har extra fokus; demokrati, integration och hållbar utveckling.

SERVICEPUNKTEN I JÖNÅKER VILL SATSA PÅ NÄRPRODUCERAT

Sist ut under hösten att etablera en Servicepunkt på orten var Jönåker. Det är redan befintliga butiken Handlar'n som efter en mindre ombyggnad i butiken har gjort plats för en caféhörna och en dator med internetuppkoppling och skrivare. Butiken är ombud för Systembolaget, Apoteket, DHL och Schenker. De erbjuder även hemkörning av beställda varor.

Handlar'n kommer också tillhandahålla viss turistinformation och annan kommunal information, som ju krävs för att få sätta upp skylten "Servicepunkt".

I caféhörnan erbjuds färdiga smörgåsar av olika slag, nybakat bröd och på sikt eventuellt också

sallader. Färdiga smörgåsar kommer även att kunna levereras till närbelägna arbetsplatser.

Under kommande år är målsättningen att utöka sortimentet av lokalproducerade varor från närbelägna gårdar. Närproducerade, hantverksmässiga kvalitetsprodukter, ekologiskt och KRAV-märkt är varor som möter en ständigt ökande efterfrågan.

Ordföranden i Kiladalens Intresseförening, Rolf Hallström, som varit pådrivande i utvecklingen av butiken ser med glädje på att arbetet nu börjar ge resultat.

- Butiken är en viktig del i ortens möjligheter att utvecklas men vi behöver också få till stånd nyproduktion av bostäder så att vi kan få inflyttning. Helst med barnfamiljer för att trygga skolans fortbestånd.

Intresseföreningen planerar att under våren bygga en veranda eller trädäck utanför butiken så att butiken kan ha en uteservering till sommaren.

- Vi behöver fler aktiviteter som får orten att leva, säger Rolf Hallström.

PÅ GÅNG!

VAD HAR HÄNT OCH VAD ÄR PÅ GÅNG I ÖVRIGA ORTER SOM INGÅTT I PROJEKTET.

ÅLBERGA:

Arbetsgruppen "Ålberga framtid" har bildats och har bland annat skickat ut en enkät till de boende för att undersöka vilka framtida servicebehov som önskas. Dessutom undersöker de möjliga lokaler som kan omvandlas till utlämningsställe för att kunna starta digital lanthandel efter den modell som nu provas i Stavsjö. Arbetsgruppen är också starkt engagerad i en lokal skola.

STIGOMTA:

En arbetsgrupp är bildad som haft ett flertal möten om utveckling av service på orten.

RIPSA/RÅBY/HUSBY OPPUNDA:

Har bildat en ekonomisk förening som arbetar med ett antal projekt. Ett är att starta digital lanthandel enligt Stavsjö-modellen med ICA Stormarknad i Nyköping som leverantör. Att få till ett eget postnummer står högt på dagordningen och de arbetar för en kanotled genom området. De har även prövat frågan om mobil samåkning och gemensamma transporter.

RUNTUNA/LID/ASPA:

Här har hållits många stormöten i syfte att lista angelägna servicefrågor. En enkät har skickats ut till de boende med hög svarsfrekvens. Arbetsgruppen ger ut ett nyhetsbrev och arbetar med att samla in bindande beställningar till en kommande bredbandsutbyggnad. I Aspa finns en bensinstation med tillhörande kiosk där även finns ett visst sortiment livsmedel (basvaror). Nu undersöker de möjligheterna att komplettera med beställning av ett utökat sortiment och med lokalt producerade livsmedel.

LÄSTRINGE:

Här finns en framgångsrik friskoleförening som driver skola/förskola med eget tillagningskök. Föreningen har med offentligt stöd också arbetat för att skapa en samlingslokal. I övrigt samverkar man med Tystberga.

BUSKHYTAN:

Ingår tillsammans med Näveklarn i det område som kallas Tunabergshalvön och de har alla projekt gemensamt.

Nyköping

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

**TILLVÄXT
VERKET**